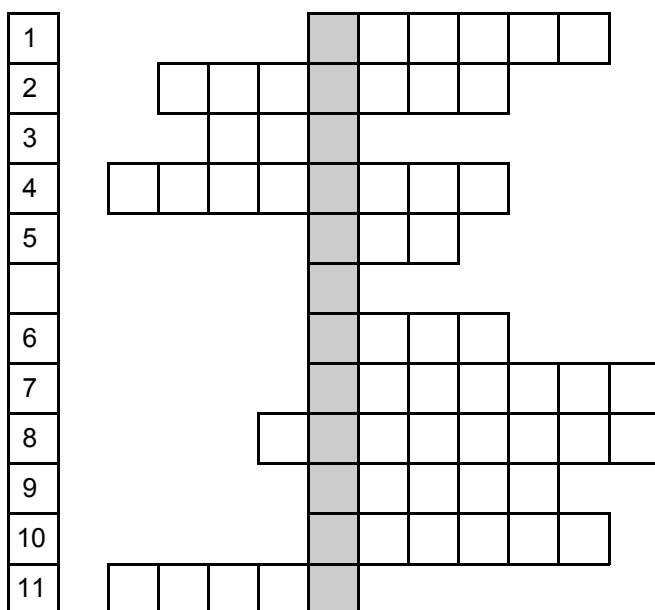

Vítáme vás při čtení zářijového čísla našeho časopisu Včelísek. Od září měníme formát opět na jednosloupcový. Snažíme se o co nejjednodušší grafiku, aby jsme vám usnadnili tisk úkolů.

Vaše náměty a připomínky rádi uvítáme na emailové adrese autora.

Doplňovačka

V žádném čísle časopisu nesmí chybět podle našeho názoru oblíbená doplňovačka. Tajenka vám pomůže vyřešit jednu otázku v tomto čísle.

1. Anglicky sršeň
2. Zařízení na vytáčení medu
3. Zdroj bílkovin pro včely, jinak "včelí chléb".
4. Název mladé dělnice
5. Strom s dutinou, ve které žije včelstvo.
6. Prázdné včelí dílo
7. Na zadní noze má včela tzv. _____, v kterém nosí do úlu rouskový pyl.
8. Největší buňka v úle.
9. Stadium vývoje včely: vajíčko, _____, kukla, dospělec.
10. Sladká šťáva, kterou květ láká opylovatele.
11. Medné plásty vystavěné bez mezistěny. Praotec Čech prý řekl: Toto je ta krásná země, mlékem a _____ oplývající.

Včelískova angličtina

Chceme-li získávat o včelaření i ochraně přírody co nejvíce informací, měli bychom se podívat, jaká je situace v jiných zemích. Velmi často však nejsou k dispozici české překlady, tak musíme si číst články v originále. Mezi hlavní světové jazyky patří určitě angličtina. Proto se od tohoto čísla na angličtinu zaměříme a budeme si ji procvičovat na různých jednoduchých cvičeních.

Na fotografii vidíme nejdůležitější včelařské nástroje.

V přesmyčkách najděte jejich české názvy.

1. ŘKÁKU
2. ETÁSMČEK
3. ŠTĚKLE
4. ÁKRPZRĚO

Víte ale, jak se řeknou tyto pomůcky v angličtině? Na následujících řádcích vidíme jejich názvy. Zkuste k nim přiřadit český překlad.

1. *soft brush*
2. *smoker*
3. *hive tool*
4. *frame grip tool*

Při popisu obrázků používáme vazby “tam je” a “tam jsou”. Anglicky “there is” a “there are”.

Pro náš obrázek bychom mohli napsat.

There are four beekeeper's tools in the picture.

(Na obrázku jsou čtyři včelařské nástroje.)

There is a smoker in the picture.

(Na obrázku je _____ .)

Okénko jinam

Na fotografii vidíme poměrně známého ptáka, holuba domácího. Dokážete odpovědět na následující otázky?

1. Jaký je původ holuba domácího?

2. Proč se holub domestikoval? Jaké měl využití?

3. Jak se nazývá domeček na sloupu, ve kterém se holuby chovají?

4. Má samec holuba domácího více holubic jako kohout u slepic, nebo žije v páru?

5. Stejně jako u včelích matek se stáří holubů pozná podle barvy kroužku. Dokážete nalézt a určit stáří holuba na fotografii?

Uhádnete zvířata?

V následujících odstavcích vám budeme popisovat živočichy, kteří nějakým způsobem souvisejí se včelami. Uhodnete jejich názvy?

1. Larvy tohoto druhu motýlka mají rády včelí vosk. Během velmi krátké chvíle dokáží například zničit nevhodně uskladněné souše.
 2. Oblíbenou pochoutkou tohoto savce je med. Pro vyhledávání hnízd včelstev vyhledává ptáka, který ho svým křikem ke hnízdům láká.
 3. Je to poměrně velký savec. Med je jeho oblíbenou pochoutkou. Například na Slovensku dokáže zničit celé úly. V jeho jméně bylo jméno pro včelaře, který původně "včelařil" jako tento savec.
 4. Tento opět veliký savec se naopak včel velmi bojí. Zastráší ho i zvuk bzučení včel. Díky tomu si farmáři v Africe brání svá políčka pomocí včelích úlů. Mají tak zachráněnou úrodu a zároveň získají med.
 5. Je to pták, který se včelám podobá snad pouze v tom, že také opyluje květy. Živí se však pouze nektarem, nikoli pylem. Je to nejmenší pták na světě. Jeden jeho druh váží kolem 2 gramů.
 6. Je to zástupce hmyzu, který je větší než vosy. Dokáže lovit i včely. Tvoří z papíroviny velká hnízda. Velikosti mohou připomínat i fotbalový míč. Má žihadlo.
-

Skrývačky

Ve větách nalezněte pojmy, které souvisí se včelařením.

1. Máme doma veverku, která běhá na dvorku.
 2. Na zahradě roste krásná túje, dále také stará jabloň.
 3. V našem chlívku jsme měli selata.
 4. Plno vos k rozlité šťávě letělo.
-

Nebojme se fyziky

Fyzika patří mezi nejméně oblíbené školní předměty. My si zde budeme ukazovat, že tento obor má velké uplatnění v přírodě i v lidském konání a že to nemusí být žádný “strašák”.

V každém díle se zaměříme na včelařský nástroj, včelařovu činnost nebo včelí aktivitu a budeme se je snažit vysvětlit právě z fyzikálního hlediska.

Na úvod si řekněme, že fyzika patří mezi přírodní vědy. Zkoumá vlastnosti těles a snaží se vysvětlit děje kolem nás.

Na úvod se podíváme na jeden zajímavý jev, se kterým se setkáváme relativně často i v běžném životě - **setrvačnost**. Tuto vlastnost těles formuloval ve svém pohybovém zákoně Isaac Newton: *Každé těleso setrvává v klidu nebo v rovnoměrně přímočarém pohybu, dokud není vnějšími silami donuceno tento stav změnit.*

Zmíněný zákon využíváme velmi často při chytání rojů.

Pod roj visící na větvi dáme nádobu, do které ho plánujeme chytit. Může to být rojáček, kyblík nebo přímo úl. Včely v roji rozprašovačem pokropíme vodou. Následně prudce trhneme větví. Protože je naše působení velmi rychlé, včelí roj zůstává svou setrvačností na místě, rázem se tedy nedrží větve. Následně díky působení gravitace padá do připravené nádoby. Pokud do nádoby spadne i včelí matka, tak jsme většinou roj úspěšně chytili. Po chvíli totiž i včely, které jsou venku, najdou do nádoby cestu.

Setrvačnost má však ve včelařství více uplatnění. Uvedme si ty nejznámější.

- ❖ Během vytáčení medu v medometu plást drží mřížka koše, ale med svou setrvačností z plástů odlétá ke stěnám medometu.
- ❖ Z plástů můžeme včely omést smetáčkem. Většinu včel ale můžeme odstranit prudkým trhnutím plástu. Vysvětlení je zde podobné jako u chytání rojů.
- ❖ Pro orientační zkoušení zralosti medu opět prudce trhneme s medným plástem bez včel. Pokud je med málo zralý, tak z plástů svou setrvačností “cáká ven”.

Zkuste využít setrvačnost pro vysvětlení následujících jevů ze života.

1. Proč má vlak větší brzdou dráhu než například osobní automobil?
2. Proč musíme v autě používat bezpečnostní pásy?
3. Proč zvláště při náledí nesmíme do zatáčky vjíždět velkou rychlostí?
4. Proč družice nespadnou na zem, když na ně působí pouze zemská gravitace?

Jeden z prvních rojů v roce 2020.

Vybraná řešení

Doplňovačka

1				H	O	R	N	E	T		
2		M	E	D	O	M	E	T			
3			P	Y	L						
4	M	L	A	D	U	Š	K	A			
5					B	R	Ť				
6					S	O	U	Š			
7					K	O	Š	Í	Č	E	K
8			M	A	T	E	Č	N	Í	K	
9					L	A	R	V	A		
10					N	E	K	T	A	R	
11	S	T	R	D	Í						

Včelískova angličtina

- kuřák = smoker
- kleště na rámky = frame grip tool
- rozpěrák = hive tool
- včelařský smetáček = soft brush

Okénko jinam

1. Holub domácí se vyvinul původně z holuba skalního.
2. Holuby byli pro lidi zdrojem masa, pro holuby byly lidská obydlí zdrojem snadné potravy.
Holuby se také používali k posílání pošty. Jejich nevýhodou bylo to, že mohli zasílat poštu jen jedním směrem - létaly tam, kde to znali.
3. Domeček pro holuby se jmenuje holubník.
4. Holuby žijí v páru.
5. Holub na fotografií má žlutý kroužek. Narodil se roce 2017. (Samozřejmě v případě, že barva kroužku odpovídá pravidlům.)

Uhádnete zvířata

1. zavíječ voskový
2. medojed kapský
3. medvěd hnědý
4. kolibřík
5. sršeň